

“2024’ÜN ENERJİ VERİMLİLİĞİ YÖNÜNDEN BAŞARILI BİR YIL OLACAĞINA İNANIYORUZ”

EYODER YÖNETİM KURULU BAŞKANI ONUR ÜNLÜ

EYODER, enerji verimliliği alanındaki farkındalığı artırmaya ve Enerji Performans Sözleşmeleri’ni (EPS) büyütme yönelik çalışmalarına devam ediyor. EPS’lerin sektör açısından önemini, EYODER’in yeni dönem vizyonunu ve enerji verimliliği alanındaki farkındalığı artırmaya yönelik faaliyetlerini konuştuğumuz EYODER Yönetim Kurulu Başkanı Onur Ünlü, “Geçtiğimiz kasım ayında sektörümüzün dünya genelindeki çatı örgütü olan Global ESCO Network (Küresel ESCO Ağı) üyeliğine kabul edildik. Bu üyelik ile enerji hizmetleri alanındaki uluslararası tecrübeyi ülkemize taşımayı, iş birlikleri geliştirmeyi ve yeni finans kaynakları yaratmayı hedefliyoruz.” dedi.

Türkiye’de enerji hizmet şirketlerini temsil eden sivil toplum kuruluşu olarak, yeni dönem vizyonunuzdan bahsedebilir misiniz?

EYODER, 2010 yılında enerji verimliliği danışmanlık şirketleri arasında güç birliği sağlama hedefiyle faaliyetlerine başladı ve o tarihten itibaren de sektörün gelişimine önemli katkılar sundu. Ancak özellikle son dönemlerde iklim krizinin

etkileri ve enerji- arzı-maliyeti-güvenliğinin ön plana çıkmasıyla birlikte enerjinin verimli kullanımı ve yenilenebilir enerjiye yönelik farkındalığın artması, bizim faaliyetlerimizi ve stratejimizi de dönüştürmeye başladı. EYODER olarak artık enerji hizmet şirketlerini geliştirmeye, enerji verimliliği alanındaki farkındalığı artırmaya ve Enerji Performans Sözleşmeleri pazarını büyütme odaklanıyoruz. Bunun için

de çok doğru bir zaman çünkü 2024’ün enerji verimliliği yönünden başarılı bir yıl olacağına inanıyoruz. Ülkemizin iklim değişikliği ile mücadelede enerji verimliliği alanında agresif hedefler belirlemesi, uluslararası finans kuruluşlarının yine bu hedefler doğrultusunda gerçekleştirilecek yatırımları finanse etmesine yönelik beklentiler de buna işaret ediyor. Biz de EYODER olarak ülkemizin enerji verimli

hale gelmesi için çalışmaya, kamu, özel sektör, akademi ve sivil toplum arasında bir köprü olmaya devam edeceğiz. Aynı zamanda enerji hizmet şirketleri (ESCO), sektör profesyonelleri, banka, finans ve sigorta şirketleri ile akademi dünyasından üyelerimizle birlikte piyasa geliştirme çalışmaları, uluslararası standartlara uygun mesleki eğitimler, bilinçlendirme çalışmaları yapmaya devam edeceğiz.

“**EPS'ler hem enerji hizmet sektörünün gelişimi hem de yeşil dönüşümü odağına alan işletmeler için büyük fırsat sunuyor.**”

Enerji verimliliği ya da yenilenebilir enerji projelerinin ilk yatırım maliyetlerinin sonraki yıllarda sağlanacak tasarruflar ile geri ödenmesine dayalı bir finansman mekanizması olan Enerji Performans Sözleşmesi'nin (EPS) sektör açısından önemi ve potansiyelinden kısaca bahseder misiniz?

Enerji verimliliğine yönelik farkındalık artsa da bu alanda yapılmak istenen yatırımların önündeki en büyük engel finansman maliyetleridir. Oysa Enerji Performans Sözleşmesi (EPS) ile işletmeler sermayelerine dokunmadan, kredi çekmeden yani sıfır bütçe ile işletmelerinde enerji verimliliğini ve tasarrufunu artıran projeleri hayata geçirebiliyorlar. Çünkü EPS kapsamındaki verimlilik projelerinin maliyetini ESCO'lar üstleniyor. Bu modelde işletmeler, teknoloji, uygulama ve finansman risklerinin hiçbirini almıyor. Bunun yanı sıra EPS kapsamında firmalara, anahtar teslim proje tasarımı ve uygulaması yapılıyor, performans ve enerji tasarruf garantisi sunuluyor. Ayrıca sözleşme süreci boyunca projenin bakım maliyetlerini de hizmeti üstlenen ESCO karşılıyor. Kısacası işletmeler tek kuruş bile yatırım yapmadan sadece gelecekte yapacakları tasarrufları vermeyi taahhüt ettikleri pay ile işletmelerini enerji verimliliği yüksek, çevreci bir hale getirebiliyor.

EPS'ler bu avantajlarıyla hem enerji hizmet sektörünün gelişimi hem de yeşil dönüşümü odağına alan işletmeler için büyük fırsat sunuyor. EPS pazarı, yüksek potansiyeli ile de bu önemli rolünü önümüzdeki süreçte de sürdüreceğini gösteriyor. Buna göre 2022 yılı rakamlarına

göre dünya genelinde 50 milyar dolar civarında olan EPS pazarının önümüzdeki dönemde 150-200 milyar dolara ulaşması bekleniyor. Bugün için EPS yatırımları yeterli değil. Ancak sağlanacak destekler ve işletmelerin farkındalığının artmasıyla birlikte öngörülen rakamlara hızla gelineceğini düşünüyoruz.

“**Türkiye'nin 2027 itibarıyla dünyada en yüksek yenilenebilir enerji kapasitesine sahip ülkeler arasında 10'uncu sıraya yükselmesi bekleniyor.**”

Küresel enerji krizi ile birlikte yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelim arttı. Üretimde yenilenebilir kaynaklara yönelimin ekonomiye ve sürdürülebilirliğe etkileri nelerdir?

Sınırsız kaynaklara sahip olmayan dünyamızda 35 yılda kaynak kullanımı üç kat arttı. Kaynakları korumak yerine sorumsuzca tüketmeye devam ediyor, iklim krizinin etkilerini her geçen gün daha fazla hissediyoruz. Diğer taraftan pandemi ve ardından Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ilk dönemlerinde artan enerji krizi de bu alandaki farkındalığı artırdı. Bu farkındalığı Türkiye'de de görüyoruz. Öyle ki Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) Aralık 2022'de yayımladığı rapora göre Türkiye'nin 2027 itibarıyla dünyada en yüksek yenilenebilir enerji kapasitesine sahip ülkeler arasında 10'uncu sıraya yükselmesi bekleniyor. Bunu çok önemli bir gelişme olarak görüyoruz. Çünkü özellikle Paris Anlaşması ve AB Yeşil Mutabakatı çerçevesinde tüm ülkeler, yeşil dönüşüm olarak adlandırdığımız, karbon nötr ekonomiye geçiş için politika ve hedeflerini açıklamaya başladı. Bu anlaşmalar, iklim değişikliğinin etkilerini azaltırken ticareti de yeniden şekillendirecek. Çünkü bu süreç ile birlikte Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması kapsamında olduğu gibi uluslararası tedarik zincirleri, üreticileri daha az emisyonla üretilen, temiz, çevreci ürünlere yönlendirmeye başladı.

Ancak EYODER olarak bu noktada dikkat çektiğimiz önemli bir konu var: Sürdürülebilir enerji yönetiminde birbirine en çok karıştırılan konuların başında enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji geliyor. Bir işletmede yenilenebilir enerji yatırı-

mı yapıldığı zaman, tüketilen enerjinin kaynağı değişir. Örneğin önceden fosil yakıt kullanılırken bu yatırımla birlikte artık güneş gibi temiz bir kaynaktan enerji sağlanır; ancak kullanılan enerji miktarını değiştirmez.

Tüketimi düşürmek için öncelikle enerji verimliliği çalışmaları yapılmalı, ardından bu sayede düşen enerji tüketimi, yenilenebilir enerji kaynaklarından tedarik edilmelidir. Bu sayede yenilenebilir enerji yatırımının maliyeti de ciddi oranda azaltılır.

“**Dünya genelindeki çatı örgütü olan Global ESCO Network (Küresel ESCO Ağı) üyeliğine kabul edildik.**”

İklim değişikliği tehdidini azaltma ve Paris Anlaşması çerçevesinde belirlenen hedeflere yönelik uluslararası çalışmalara sunduğunuz faaliyetlerden bahseder misiniz?

Geçtiğimiz kasım ayında sektörümüzün dünya genelindeki çatı örgütü olan Global ESCO Network (Küresel ESCO Ağı) üyeliğine kabul edildik. Bu üyelik ile enerji hizmetleri alanındaki uluslararası tecrübeyi ülkemize taşımayı, iş birlikleri geliştirmeyi ve yeni finans kaynakları yaratmayı hedefliyoruz. Öte yandan ülkemizde de kamu, özel sektör ve STK'lar ile yakın temas halindeyiz. Bu kapsamda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hazırlanan Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı'na EYODER üyeleri olarak katkı sağladık. Aynı zamanda TOBB İklimlendirme Meclisi'ndeki Enerji Verimliliği Komisyonu'nda yer alıyoruz.

Yeni kentsel dönüşüm seferberliği güvenli, konforlu ve çevreye duyarlı yapılaşma için büyük önem taşıyor. Devam eden kentsel dönüşüm uygulamalarının enerji verimliliğine katkıları nelerdir?

Enerjinin dünyanın geleceği ve ekonomiler için bu kadar kritik olduğu bir dönemde, kentsel dönüşüm ile beraber yeniden inşa edilen veya derin tadilat yapılan binaları enerji verimsiz ve konforsuz inşa

etmemiz düşünülemez. Ülkemizde tüketilen enerjinin yaklaşık üçte birinin binalar kaynaklı olduğunu düşündüğümüzde ısı köprüsüz ve doğru kalınlıktaki yalıtım teknikleri, yüksek performanslı pencere ve kapı sistemleri, otomasyon sistemleri, ısı pompaları, ısı geri kazanımlı mekanik sistemleri, yüksek performanslı aydınlatma sistemleri ve elektrikli cihazları, yenilenebilir enerji kaynakları, su döngüsü, atık yönetimi artık kentsel dönüşümde bütün bina uygulamalarında görmek istediğimiz ürünle ve sistemler. Kaliteli uygulamalar da bu yüksek performanslı ürünlerin bir bütün olarak performansını daha da artıracaktır.

“**Önümüzdeki yıllarda ileri seviye enerji verimli binaların sayısında büyük artış olacağını öngörüyoruz.**”

Yapılarda enerji verimliliğine ilişkin başarılı bulduğunuz projelerden kısaca bahsedebilir misiniz?

Dünya Bankası tarafından fonlanmakta olan Kamu Binalarında Enerji Verimliliği (KABEV) Projesi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü (YİGM) tarafından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) desteği ile uygulanmakta olan ve bütün Türkiye'deki kamu binalarını kapsayan bir projedir. Sağlık yerleşkeleri, üniversite kampüsleri, okullar ve idari binalar gibi farklı bina tiplerini kapsayan yaklaşık 700 kamu binasının enerji verimli bir şekilde yeni-

lenmesi hedeflenen proje ile enerji tasarrufu, konfor artışı ve sera gazı azaltımı sağlanarak iklim değişikliği ile mücadele edilmesi hedeflenmiştir. Aralık 2020'de başlayan KABEV'de 15 pilot ESCO projesi ile 6 pilot Neredeyse Sıfır Enerjili Bina (nSEB) projesi de yer almakta olup, yılda 315 Gwh/yıl enerji tasarrufu, 225.000 ton CO2e/yıl sera gazı emisyonu azaltımı ve 14,4 MWe yenilenebilir enerji sistemi kurulu gücü öngörülmektedir.

Birleşmiş Milletler (BM) İklim Eylem Zirvesi öncesi hayata geçirilen 2020 İklim Gelişimi Takip Platformu'nda yer alan Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, WRI Türkiye Sürdürülebilir Şehirler organizasyonundan teknik destek alarak başlattığı "Binalarda Enerji Verimliliğinin İvmelendirilmesi Projesi (Building Efficiency Accelerator - BEA)" ile iklim eylemi alanında dünyanın en başarılı 20 çalışması arasında gösterilmişti. BEA ile yaptığı çalışmalar sonucunda Eskişehir'in 2019'dan 2030 yılına kadar 32 gigawatt enerji ve 4.4 milyon dolar tasarruf sağlayacağı öngörülmektedir.

Bahsettiğimiz projeler dışında başka projeler de var ve önümüzdeki yıllarda ileri seviye enerji verimli binaların sayısında büyük artış olacağını öngörüyoruz. Bu noktada kısaca sektörlerden de bahsederek, Sınırdaki Karbon Düzenlemesi'ne (SKD) tabi olanlar ve olmayanlar olarak iki gruba ayırabiliriz. SKD'nin kapsadığı sektörler içinde enerji verimliliğini en fazla

odağına alan iki sektör çimento ve gübre. SKD'ye tabi olmayan sektörlerde ise gıda, ilaç, uluslararası tedarik zincirlerinin etkisiyle tekstil ve özellikle son bir yıldır otomotiv ön plana çıkıyor.

Kamuoyunda, enerji verimliliği ve enerji tasarrufu bilinci farkındalığını değerlendirmenizi istesek neler söylersiniz? EYODER olarak enerji verimliliği alanındaki farkındalığı artırmaya yönelik çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz? Bu noktada sektör paydaşlarına da düşen görevler nelerdir?

Türkiye'nin 2030 yılına kadar 100 milyon ton emisyon azaltım hedefi bulunuyor ve bu doğrultuda yapılan çalışmalar farkındalığın artmasını sağlıyor. Özellikle büyük şirketlerde bu farkındalık daha yüksek. Bireylere baktığımızda ise pandemi dönemiyle birlikte artan bir farkındalıktan söz etmemiz mümkün. Her ne kadar yatırım gerektiren enerji verimliliği alanında olarak henüz istenilen düzeyde olmasak da yatırım gerektirmeyen, daha az enerji tüketmemizi sağlayacak davranışsal değişiklikleri kapsayan enerji tasarrufu konusunda bilinç seviyesi artıyor.

EYODER olarak biz de gerek kamuoyunda gerekse özel sektörde farkındalığın artması için enerji hizmet şirketleri, sektör profesyonelleri, banka, finans ve sigorta şirketleri ile akademi dünyasından üyelerimizle birlikte piyasa geliştirme çalışmaları, uluslararası standartlara uygun mesleki eğitimler, bilinçlendirme çalışmaları yapmaya devam edeceğiz.

